

Süleyman Nazif'in Eserlerinde Vatan ve Özgürlük Anlayışı

Kamuran ERONAT*

ÖZ

Vatan ve Özgürlük gibi soylu değerlere gösterdiği hassas duyarlılığı ile bilinen Süleyman Nazif, yaşamını bu uğurda verdiği mücadelelerle anlamlı kılmaya gayret etmiş ve edebi kişiliğine yön veren hasletleri, hep bu duygularla örmeye çalışmıştır.

Şairin düşüncelerini sarmalayan bu özellikler; gerek sosyal hayatında, gerekse edebi yaşamında vazgeçemediği direnç odakları olmuş ve kuşkusuz sanatının yapı taşlarını bu tematik yelpaze oluşturmuştur.

Millî meseleler karşısındaki heyecanını çok farklı hislerle dile getiren Nazif; şiir ve nesirlerinde hep aynı ritmik düzenle duygularını dile getirmiş ve Türk halkını, *vatan ve özgürlük* gibi değerler söz konusu olunca, peşinden sürükleyebilecek bir önderliği sergilemiştir.

O; İstanbul'da, Malta'da ve Diyarbakır'da hep aynı değerlerin yüceliğine işaret etmiş ve vatanını en derin varlıklardan daima ayrı ve üstte tutmayı yeğlemiştir.

Süleyman Nazif'i unutulmaz yapan niteliklerinden en önde geleni, eserlerinde sergilenen cesur ifadelerdir. Mevcut sözler, vatanın uğradığı mezalimden ve kendisini toplumun sözcüsü olarak gören şairin haklılığından ivme kazanmakta ve zamanla, çok sevdiği vatanının sıkıntılardan arınması ve zafere doğru yelken açmasıyla da yerini yüksek ve güçlü ifadelere bırakmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Millî, vatan, özgürlük, bütünlük, özlem.

ABSTRACT

Patriotism and Liberty in Süleyman Nazif's Works

Süleyman Nazif, known for his sensitiveness to such noble values as *patriotism and liberty* tried to make his life meaningful with these values and tried to build the traits shaping his literary personality on these noble values.

* Yard. Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-DİYARBAKIR, e-posta: keronat@dicle.edu.tr

Both in his social and literary life, the values encapsulating the poet's thoughts turned into essential focal points and doubtlessly, the cornerstones of his art arose out of this thematic variety.

Nazif, expressing his excitement about national issues through many different perceptions, always depicted his feelings with the same rhythmic manner in his verses and prose. He displayed leadership that Turkish people would be able to follow when to patriotic and libertarian values were the issue of question.

Constantly, he pointed out the dignity of the same values in İstanbul, Malta and Diyarbakır. Furthermore, he always preferred to put his homeland above the most profound entities.

The most prominent characteristic of Süleyman Nazif, which makes him unforgettable, is the bold way of expression in his works. With the atrocity throughout the country and the righteousness of the poet, feeling himself as the spokesman of the society, the existing expressions gained acceleration and then turned into not only happy but also appealing and strong expressions when the country started to get rid of the agonies and proceeded to victory.

Key Words: National homeland, patriotism, liberty, integrity, longing.

Türk edebiyatının en cesur ve sosyal meselelere karşı en duyarlı ediplerinden biri olan Süleyman Nazif, ülkemizin en zor dönemlerinin yaşandığı bir zaman içerisinde yaşamış ve dolayısıyla eserlerinde mevcut olan bu iklimi yansıtmaya çalışmıştır. Vatanın ve özellikle bağımsızlığımızın adeta ipotek alındığı mevcut süreçte tek kişilik bir ordu gibi dimdik ayakta duran ve hatiplik sanatının şahsına sağladığı inançla, Türk toplumuna, vatan ve özgürlük yolunda sürekli kararlı ve etkili açılımlar sunan Süleyman Nazif, bu inancını eserlerine yansıtmış ve bu özelliği ile duyarlı toplumunun iradesini harekete geçirebilmiş aydın bir edebiyatçımız olarak hatırlanmaktadır.

Kendisine; Tanzimat döneminin vatan şairi olan Namık Kemal'i örnek alan Nazif, bu ünlü şairin izinde yürümüş özellikle vatan ve özgürlük konularındaki hassasiyetini, adeta onu hatırlatan yüksek ses ve hararetle eda ile dile getirmiştir.

Süleyman Nazif'i birçok aydından farklı kılan da kendisinin bu niteliğidir. O, millî meseleler karşısında heyecanını dizginlemek istememiş ve herkesten farklı, ama kararlı bir çizgide bulunabilmiştir. Nazif'in bu düzlemdeki ayrıcalıklı kişiliği, kendisinin vatanın her karış toprağında vuku bulan gelişmelere karşı gösterdiği ince duyarlılıkta gizlidir. O, gerek Diyarbakır'da, gerekse İstanbul, İzmir, Çanakkale, Trablusgarp ve Irak'taki gelişmelere yönelik girişimlerinde, vatanın menfaati doğrultusunda hep en öndedir. Büyük ülkemi-

zin bütün meselelerine yetişebilmiş, adeta her cephedeki siperde mevzilenmiştir. Bunun ilk örneğini, 1895 yılında Diyarbakır'da göstermiş ve o dönemde kolera salgını sonrası şehir nüfusunun yarıya yakın bir kısmının ölmesi neticesinde, dağıldıkları köylerinden evlerine dönen Ermenilerin, Rusya'daki komitacı ırkdaşlarının teşvikleri ile mevcut dönemlerdeki "son hafta içinde piyasada en çok alınıp satılan eşyanın tabanca ve tüfek olduğu, bu silahları bütünüyle Ermenilerin aldığı" (Beysanoğlu 1970:14) gerçeğini görmüş ve henüz yirmi beş yaşında bulunmasına rağmen, Padişah Abdülhamit'e, bulunduğu ilden, yani Diyarbakır'dan telgraf çekerek; "vatan ve memleket meselelerinde ne kadar ateşli ve heyecanlı" (Beysanoğlu 1970:14) bir aydın olduğunu yansıtmıştır. Hükümdarlığı süresince yönetimindeki güçlü istibdadı ile ünlü II. Abdülhamit'e çekilen telgrafın bazı bölümlerindeki şu içerik bile, Dâüssıla şairinin cesaretini göstermeye yeterlidir:

“...

Biz de adalet isteriz. Ermeni hainlerinin maksadı devletin en cesur ve fedâkâr tab'ası olan bu havali ahali-i İslâmiyesiyle hilâfet-i kübra arasındaki rabita-i mukaddeseyi kırmaktır. Biz buna tahammül edemeyiz. Âba vü ecdadımız gibi hilâfetin i'lâ-yı şan ü nüfûzuna çalışmak ahass ü âmalimizdir. Bu yolda ölmek isteriz. Sükût etsek ecdadımızın lânetiyle ahlâfımızın ta'yib-i muhikkini da'vet edeceğimiz muhakkaktır. Dünyanın her tarafında bulunan 150 milyonu müteccaviz ehl-i iman enzâr-i şefkat ve ümidini bize atfetmiştir. Hayatımızı ve evlâd ü iyâlimizi vazifemiz yolunda feda etmekten çekinmiyeceğimize Cenab-ı Hak ile Resûlüekrem ve Halife-i Muhteremî şahit olsunlar.

...

Biz her türlü ümmîd-i necât ü selâmeti 14 asırdan beri envâ-ı naîm ü eltâfa mazhar olmakta bulunduğumuz hilâfet-i İslâmiye'nin şefkat ve adaletinden bekler ve bedhahan-ı ecanib tarafından dakika-be-dakika şımartılmakta ve ahali-i İslâm'a nisbetle hakikatan ekelli kalil bir miktarda bulunmakta olan Ermenilere Avrupa erbab-ı semahatı tarafından verilecek imtiyazatın sutûr ve sahâifini kanımızla bozacağımızı müttehidin ilân ederiz." (Beysanoğlu 1970:17).

Açıktır ki belirdiği üzere Diyarbakır'daki mevcut tehlikeyi; heyecanı yüksek ve harareti gür olan sözlerle aktaran bu ünlü telgraf, muhtemeldir ki 9 Şubat 1919'da İtilaf devletlerinin Fransız generalini eleştirecek ve *Hâdisât* gazetesinde siyah çerçeveli yayımlanacak olan *Kara Bir Gün* adlı makalenin adeta gelecekteki ayak sesleri olarak hafızalarda kalacak, böylece vatan ve özgürlük şairi Süleyman Nazif, bu kez İstanbul semalarında düşmana karşı dik duruşu ile karşımıza çıkacaktır.

Bu gelişmeler yazarın kaleminin ne kadar sivri ve etkileyici olduğunu yansıtır. Nitekim bu kısa ölçekli ama yüksek sesli makale; kendisinin düşman

kuvvetlerince ölüm fermanının imzalanmasına sebebiyet vermişse de, bir süre sonra bundan vazgeçmiştir. Mevcut devinimler, şairin *vatan ve özgürlük* anlayışındaki duyarlılığın en samimi ve içten göstergeleridir.

Ülkesini bağımsız ve özgür görmek isteyen bir Türk aydını olan Süleyman Nazif, söz konusu *hürriyet* duygusu olunca, asla tereddüt etmemiş ve daima ön safhada yerini almıştır. Yaşanan tüm olumsuzluklara karşın “Nazif’in millî heyecânı” (Akyüz 1986: 389) yatışmaz ve 23 Ocak 1920’de bu defa yine İstanbul’da; İngiliz, İtalyan, Fransız generallerinin ve Velihaht Abdülmecit Efendi’nin en önlerde oturduğu Dârülfünûn Konferans Salonu’nda “Türk dostu Piyer Loti’yi anma töreninde” (Beysanoğlu 1970:48) ülkemizi işgal eden düşman askerlerini tenkit etmiş ve onları hicvederek, o ateşli hitabetini sergilemiştir. Malum olan bu önemli gelişme üzerine “bir gazetenin haklı olarak dediği gibi o gün Piyer Loti günü olacakken, Süleyman Nazif günü olmuştur.” (Beysanoğlu 1970:49).

Şairimiz, bu son çıkışı ile bu kez İngilizleri harekete geçirtir. Sonunda, vatan ve özgürlük yolunda mücadele eden Süleyman Nazif, 17 Mart 1920’de tutuklanarak Malta’ya sürgüne gönderilir. Ana yurttan çok uzakta bulunan Malta; Dâüssıla şairinin edebî kişiliğinde ve eserlerinde adeta bir kırılma sahnesinin göstergesi niteliğindedir.

Buraya gelmeden önce, Osmanlılık prensibini benimseyen ve bu ilke ile ülkü birliğinin korunacağı inancını dile getiren Süleyman Nazif; özellikle, yaklaşık yirmi ay kaldığı Malta’dan dönüşünde bu defa Türkçülük fikirlerini benimseyecek, fakat esir hayatı yaşadığı bu süreç zarfında “Anadolu’daki Millî Mücadele’yi uzaktan seyretmek mecburiyetinde” (Karakaş 1988:135) bırakılacaktır.

Malta’da İngiliz askerlerinin kötü muamelelerine zaman zaman tanık olmak zorunda kalan şair; sıkıntı ve vatan hasreti ile dolu olan kaotik günlerinde, özellikle gurbet temalı şiirler ile eserlerini oluşturur. Bu hassas ve kırılma süreci; şairin estetik özelliği yüksek şiirler yazmasına vesile olur. Süleyman Nazif’in edebi hayatının ikinci döneminde Servet-i Fünûn Topluluğu içerisinde bulunduğu ve bu iklimden etkilendiği düşünülürse, mevcut şiirlerin nitelikleri daha iyi hissedilecektir. Özellikle *Malta Geceleri*, *Dâüssıla* ve *Son Nefesimle Hasbîhal* adlı şiirleri, kendisinin vatan hasretini dile getiren “en güzel eserleri sayılmaya layık manzumeleridir.” (Karakaş 1988:136).

Süleyman Nazif ülke bütünlüğü ve dirliği konusundaki özgürlük anlayışını demokrasi platformundaki çerçevede de hissetmiş, *Gizli Fıganlar* adlı ilk şiir kitabında da, “vatan ve hürriyet sevgisini terennüm” (Karakaş 1988:160) etmiştir. 1906 yılında Mısır’da yayımlanan bu şiir kitabında, daha o yıllarda olumsuz etkilendiği istibdadı eleştirmiş ve o zaman için alışıl gelmeyen

keskin çıkışlar göstermiştir. *Ey Ebnâ-yı Vatan*, bu açılımdan sert ölçekli bir şiirdir. Nitekim şiirde;

“İşte gül-zâr-ı vatan mahv oldu istibdâd ile
Bizden istimdâd eder her zerre bir feryâd ile
Geçmesin eyyâmımız bî-hûde istimdâd ile
Pençeleşmek muktazî gaddâr ile, bî-dâd ile
Zulm ü istibdâd devri, derd ü ye’s eyyâmıdır.
Arkadaşlar, kan dökün kan dökmenin hengâmıdır.
Arkadaşlar, kan dökün tâ cûşa gelsin kâinât
Lerze-bahş olsun cihâna bizdeki azm ü sebât
Zillete, ömre müreccahtır şerefli bir memât
Ümmete lâzım değildir böyle efsürde hayât
Zulm ü istibdâd devri, derd ü ye’s eyyâmıdır.
Arkadaşlar, kan dökün kan dökmenin hengâmıdır.
Her tarafta bir enîn-î dâimî cûşan iken
Midhat’ın evlâdına lâyıık mı kayd-ı hıfz-ı ten
Bak şehîd-î a’zama yatmakta bî-kabr ü kefen
Böyle feryâd eyleyor şimdi civâr-ı Kâ’be’den
Zulm ü istibdâd devri, derd ü ye’s eyyâmıdır.

Arkadaşlar, kan dökün kan dökmenin hengâmıdır.” (Beysanoğlu 1970: 163).

şeklinde tezahür eden dizeler, şairin hürriyet-özgürlük söz konusu olduğunda, bunları gerek dış ve gerekse iç yapıdaki olumsuz gelişmelere karşı nasıl göğüslediğinin açık bir göstergesidir. Bu çerçevede Süleyman Nazif’in, Tevfik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy gibi şairlerle mevcut noktada birleştiği görülür.

Böylece şairin vatan ve özgürlük karşısındaki samimiyetini işgal yıllarından önce de aynı hararet ve heyecan ile dile getirdiği görülmekte ve kendisinin bu özelliği, yurt içi örtülü sürgünlerle bile yüz yüze gelmesine sebebiyet vermektedir.

Nazif’in 1909 yılından itibaren çeşitli süreçlerde yazdığı ve millî konularla çerçeveli olan bir diğer eseri *Batarya ile Ateş* adını taşır. Bu çalışmada, millî meseleleri ele alan birçok makale ve mektuplar vardır. Özellikle, Osmanlı ordusunun yüzlerce sene mücadele ettiği Ruslara yönelik uyarıcı yazıların yoğunluğu dikkat çekicidir. Ülkemizin harap olması ve yoksul kalmasının nedeni bu ezeli düşmana bağlanır. “Mensur şiir özelliği” (Karakaş 1988:215) de taşıyan yazılarda dozu yüksek ölçekli uyarıcı ifadelerin keskinliği oldukça fazladır. Kitaba ismini veren *Batarya ile Ateş* başlıklı yazıda ise, Plevne kahramanlarından Miralay Yûnus Bey’in macerası anlatılmakla birlikte *Kendi Kılıçlarına!...* ve *Konferans Velvelesi* başlıklı yazılarda, Bingazi ve Trablusgarp’taki İtalyan mezalimi ve buna duyarsız kalan, sözde medeni Avrupa’ya sitemlerde bulunularak öfkeler yağdırılır.

Fırâk-ı Irak adlı ve içinde; şiir, hikâye denemesi, manzum ve mensur nitelikli yazıların da bulunduğu, 1918 İstanbul basımlı eserde ise, Irak'ın vatan toprağından ayrılışına yönelik üzüntülerini dile getirmektedir. Basra, Musul ve Bağdat illerinde valilik yapan Nazif'in; bu bölgelerin elimizden çıkması sebebiyle yaşadığı üzüntüsü bu eserlerindeki duygu yoğunluğuna bakılırsa, yeterince anlaşılabilir. Mevcut eserini çok sevdiği ölen annesine ithaf eden şair, "vatanını annesinden daha aziz bulduğunu" (Karakaş 1988:166) dile getirerek ıstırapının derinliğini yansıtmak istemektedir. Bu perspektiften bakacak olursak, *Dicle ve Ben* şiiri Bağdat'ın elden çıkmasına yönelik duygulu bir manzumedir. Adeta bir feryadı andıran bu şiir ile şair, sanki bir öz eleştiriyi dile getirir. Nitekim bu manzumenin şu kısımlarında;

“...
Yatağında yabancı yokken hiç
- Her düşündükçe sızıyor yüreğim-
Verdin ağıyâra en güzel yerini
Sana ey Dicle, şimdi muğberim!...

Bilirim, sus, bizim de cürmümüzü!...
Belki senden dahâ güneş-kâzır,
Onu ihmâl edip de dört yüz yıl,
Şimdi bir başka müştekâ ararız.

Yatıyor çöllerinde yüz bin genç...
- Hepsi Bağdâd'a oldular kurbân –
Onların hûn-ı hârî olmaz mı
Can yakan bir vesîle-yî gufrân...” (Beysanoğlu 1970: 171).

mevcut dizeler; şairin üzüntüsünün hat safhaya ulaştırmakta ve gözlerini yaşlı bırakmaktadır.

Malta Geceleri şiir kitabındaki *Dâüssıla* şiiri ise Süleyman Nazif ile bütünleşmiş bir manzumedir. Nitekim şiir “o devir için hitabet ve aşırı duyarlılığa çok elverişli bir konuya” (Kaplan 1985:37) yönelik olarak yazılmıştır. Nazif, özellikle Paris'te II. Abdülhamit ve istibdata yönelik sert yazılar yazdığından yurda dönünce “II. Abdülhamit tarafından mektupçu olarak Hüdavendigâr (Bursa) vilayetinde oturmaya memur edildi” (TBEA II: 751) ve yaklaşık on iki sene görev yaptığı Bursa'ya bu bağlamda özel bir özlem duyarak, bu güzel Türk yurdunu gözünün önüne getirmiş, vatan özlemine bu şehire duyduğu hasretle vurgulamış ve ülkesinin; toprağını, gökyüzünü, dumanlı dağlarını, çiçeklerini, rüzgarını, bulutlarını ve sahile vuran dalgalarını dile getirerek, bu mevcut tabiat objeleri ile adeta hasret gidermeyi ve acısını bir ölçüde dindirmeyi amaçlamıştır.

Şiirde, tabiat manzarasını bir tablo şeklinde ele alan Süleyman Nazif'in bulunduğu bu “labirent izlekli” (Korkmaz 2007: 403) mekanla uyum gös-

termediği görülmektedir. Tabiatın güzellik yönünden cömertlik sergilediği bu merkez ile "vatan topraklarına karşı duyduğu his arasında" (Kaplan 1985:138) tezat bir durum dikkati çekmektedir. Bu labirent mekanla bütünleşen şiir, kendisinin "ben" merkezli ve vatanın bütün tabii dinamikleri ile adeta özdeşleştiği bir manzumedir. Kendisini Malta'da sürgünde; *yalnız, yabancı* ve her şeyden önce *vatanından ayrı* hisseden edibimizin bu manzumesi, yüksek bir duygu yoğunluğu ile yoğrulmuştur:

"DÂÜSSILA

Bu şeb de cûş-i yâdınla ağladım, durdum...
Gel ey kerime-i târih olan güzel yurdum.

Ufukların nazarımdan nihân olup gideli,
Bu hâk-dân-ı fenânın kararı her şekli.

Gözümde kalmadı yer, gök; batar, çıkar, giderim...
- Zemîne münkesirim, âsmâna muğberrim-

Gelir bu cev-i kebûdun serâ'irinde güler,
Çocukluğumdaki rü'yâyâ benzeyen gözler.

Zevâhirin beni ta'zîb eden güzelliğine,
Ta'accüb etme melâlim durursa bî-gâne.

Dumanlı dağların, ağlar gözümde tüttükçe,
Olur mehâsin-i gurbet de başka işkence.

Bizim diyâr-ı tahassürden etmemiş mi güzer?...
Aceb neden yine lâ-kayd eser nesîm-i seher?...

Verirdi belki tesellâ bu ömr-i me'yûsa,
Çiçeklerinden uçan itra âşînâ olsa.

Demek bu mahbes-i âmâl içinde ben ebedi
Yabancıyım... bana her şey yabancıdır şimdi.

Ne rüzgârında şemîm-i cibâlimizdir esen,
Ne dalgalarda haber var bizim sevâhilden.

Garibiyim bu yerin şevki yok, harâreti yok;
Doğan, batan güneşin günlerimle nisbeti yok.

Olunca yâdîma hasret-fiken fezâ-yı vatan,
Semâ-yı şarkı suâl eylerim bulutlardan." (Beysanoğlu 1970: 206).

Mevcut şiirden de anlaşılacağı üzere Süleyman Nazif, vatanını bütün değerleri ile hissedebilmekte; derin tarih şuuru, coğrafya bilgisi ve sahip olmak istediği özgürlük anlayışı doğrultusundaki sanatçı estetiği ile bu şiirini anlamlandırmaktadır.

Çal Çoban Çal ve *Mucize-i Zafer* adlı eserler ise, Anadolu'nun yer yer düşmandan kurtuluşu münasebetiyle "Millî Mücadele ruhunu uyandırmada öncülük eden Süleyman Nazif" (Tuncer 1992:226) tarafından yine ince duygularla kaleme alınmış çalışmalardır. Bursa'nın Yunan işgalinden kurtuluşuyla *Çal Çoban Çal*, İnönü Zaferi ile de *Mucize-i Zafer* yazılır. Bunlar; Kurtuluş Savaşı'nda edibimize derin ve mutlu soluk aldırın eserler olarak hatırlanır. *Bayrağımızı Yakanlar* da yine Türk milletinin karakteristik yapısına işaret edilmekte, *Hazret-i İsa'ya Açık Mektup* adlı eserde Hristiyanlar; haçlı zihniyetin temsilcisi olarak gösterilmekte ve Hz. İsa'ya şikayet edilmektedir. Dünyayı egemenlikleri altına almak ve kendilerinden başka toplumların özgürlüğünü kısıtlayarak hüküm sürmek isteyen bu medeniyetteki insanların kendi peygamberlerine bile baş kaldırdığına işaret olunmaktadır. 1924 yılında basılan eserde ayrıca; *Hazret-i İsa'nın Cevâbı*, *İztirârî Bir Cevab* ve *Açık İstid'ânâme* başlıklı yazılar da mevcuttur.

Âbide-i Şühedâ ise; *Türk İlahisi* şairinin yine vatan savunmasında şehit düşenlerin anısına yönelik bir abidenin kurulması teşebbüsüne yönelik yazdığı bir yazıdır. Kutsal vatan uğruna şehit olanların onuruna yakışır bir abidenin; İngilizlerin Çanakkale'deki harcamalarını örnek göstererek yapılması gerektiğini ve bu geç kalınmış girişimin; Irak, Suriye, Galıçya ve Makedonya'daki şehitlerimizi de mutlu edeceğini belirtmiştir.

Netice itibari ile Malta dönüşü, *Türk'e Dair* yazısı ile bir zamanlar Türkçü akıma yüzünü çevirdiği için ırkından özür dileyen Nazif, bu düşüncesini vatanın birliği ve özgürlüğü ilkesinin korunması ülküsüne bağlayarak, yine ülkesini düşündüğünü belirtir. İmparatorluk sınırlarından ayrılan toplumların üzüntüsünü dile getirerek, mevcut zamandaki gelişmelere Türkçü perspektifle bakmadığı için özür dilemek ister. Nitekim bir yazısında, "Osmanlı İmparatorluğu inhilâl eder korkusuyla Arnavutlarla Araplardan Türklüğümüzü, Rumlarla Ermenilerden Müslümanlığımızı gizledik" (Karakaş 1988:275) sözleri ile önceki düşüncelerindeki eksikliğin eleştirisini dile getirir.

Süleyman Nazif bir anlamda "mizacının yönlendirmesiyle hayatı boyunca tek başına kalmış, inandığı fikirlerini ve inançlarını tek başına savunmuştur." (Kolcu 2005:212). O, gerek Abdülhamit dönemindeki hürriyetçiliği, gerekse düşman karşısındaki vatansever ve bağımsızlık peşindeki kişiliği ile dikkatleri üzerine toplamış; dost, düşman herkesin saygınlığını kazanmıştır. Onun vatana, tarihe ve milletine olan inancı kendisini bugünlere ulaştırmakta; bu bağlamda, "19 Ağustos 1926'da yazdığı ve bestelenmek üzere, Bahriye Mızıkalar Müfettişi İhsan Bey'e verdiği "Türk İlahîsi"" (Göçgün 1991:453) şiiri gerek sadeliği gerekse millî duygularındaki coşkunluğu yansıtmaları açısından ayrı bir önem taşımaktadır:

"TÜRK İLAHİSİ

Dedem koynunda yattıkça benimsin ey güzel toprak
Neler yapmış bu millet, en yakın târihe bir sor, bak.

Yerim sensin, göğüm sensin, cihânım cennetim hep sen:
Nasıl bir zinde millet çıktı gördüm hasta sînenden.

Evet mecrûh idin, mecrûh iken de vardı imânın,
Ümîdin, kuvvetin, azmin, kanın, aşk-ı hurûşanın.

Eğer necm ü hilâl olsaydı âfil, muzmahil, Türksüz;
Kalırdı bizce yıldızlar, kamerler kimsesiz öksüz.

Yaşattın çok yaşa, târîhimi ikbâl-ü izzetle
Koşar âti, koşar mâzî seni tebçile minnetle

Yerim sensin, göğüm sensin, cihânım, cennetim hep sen:
Nasıl bir şanlı millet çıktı, gördüm canlı sînenden." (Beysanoğlu 1970: 210)

Netice itibariyle Süleyman Nazif; vatan, millet ve özgürlük gibi meselelere gösterdiği soylu duyarlılıklarla birçok aydına örnek olmuş ve kendisini bildiği günden beri sürekli, memleketinin ve toplumunun huzuru ve bekası yönünde derin endişeler hissetmiştir.

Eserlerinde yankılanan onurlu ve güçlü sesin esin kaynağının, vatan ve millet konularındaki hassasiyetten kaynaklandığı bilinen bir gerçektir. Vatan ve bu kutsal toprak üzerinde yaşayan milletin onuru ve özgürlüğü, şair için son derece aziz görülmekte ve bu çerçevedeki şiirleri, duygulu bir şekilde dillendirilmektedir. Bu perspektiften bakılacak olunursa, Süleyman Nazif kendisine hedef seçtiği millî meselelerde oldukça etkin bir hatip ve buna paralel olarak, güçlü bir sestir. Türk kültürüne ve edebiyatına kazandırdığı ayrıcalıklı eserlerinden ve vatan müdafaasındaki dik duruşundan ötürü, birçok kişinin saygı ve sevgisini kazanan Nazif; tarih boyunca bu özelliği ile hatırlanıp tanınacak, özellikle gür sesiyle şiirlerinde yankı bulan ince hassasiyet, onun duyarlılığını hissedenlerce daha iyi algılanacaktır.

Kaynaklar

- Akyüz, Kenan (1986), *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, 4. bs., İstanbul, İnkılâp Kitabevi.
Beysanoğlu, Şevket (1970), *Doğumunu 100.Yılında Süleyman Nazif*, 1. bs., Ankara, Diyarbakır Tanıtma ve Turizm Derneği Yay..
Göçgün, Önder (1991), *Türk Edebiyatı Araştırmaları II*, 1. bs., Konya, Selçuk Üniv.Yay.
Kaplân, Mehmet (1985), *Şiir Tahlipleri I*, 9. bs., İstanbul, Dergâh Yay.
Karakaş, Şuayb (1988), *Süleyman Nazif*, 1. bs., Ankara, Kültür ve Turizm Bak. Yay.
Kolcu, Ali İhsan (2005), *Servet-i Fünûn Edebiyatı*, 2.bs., Erzurum, Salkımsöğüt Yay.
Korkmaz, Ramazan (2007), *Romanda Mekanın Poetiği*, Edebiyat ve Dil Yazıları (Mustafa İsen'e Armağan), 1.bs. Ankara.
Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, (2001), C.II., İstanbul, Yapı Kredi Yay.
Tuncer, Hüseyin (1992), *Arayışlar Devri Türk Edebiyatı II-Servet-i Fünûn Edebiyatı* 1. bs., İzmir, Akademi Kitabevi.

